

Mottagare
Regionstyrelsen

Översiktsplan för Gotland 2040, beslut om granskning

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att föreliggande förslag till översiktsplan ställs ut för granskning med start i mars 2024.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 22 mars 2018 att ge regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att inleda arbetet med revidering av översiktsplanen. Under våren 2022 ställdes ett förslag till översiktsplan ut för samråd och under samrådsperioden hölls också ett flertal möten där medborgare, näringsliv och organisationer erbjöds att delta. Genomförda möten, i huvudsak digitala sådana, var välbesökta och gav tillfällen till värdefull dialog. Det genomförda samrådet genererade ett stort antal yttranden i form av förslag och synpunkter. Hur dessa fler än 500 yttranden har hanterats och tillgodosetts finns redovisat i en samrådsredogörelse. Nu föreligger ett reviderat förslag till översiktsplan där regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att det kan ställas ut för granskning och att detta bör ske under inledningen av 2024.

Ärendebeskrivning

Nuvarande översiktsplan – ”Bygg Gotland – översiktsplan för Gotlands kommun 2010-2025” antogs av fullmäktige 2010. Regionstyrelsen beslutade 22 mars 2018 att ge regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att inleda arbetet med revidering av översiktsplanen. Vid planeringen av projektet bestämdes att inleda arbetet i början av 2020 för att därigenom bättre kunna samordna arbetet med det då pågående uppdraget med regional utvecklingsstrategi (RUS – Vårt Gotland 2040). Arbetet har bedrivits i projektform där projektledare hämtats från samhällsbyggnadsförvaltningen, och där ett stort antal deltagare från flera olika förvaltningar har varit engagerade i arbetsgrupper med olika fokus. Som beställare av uppdraget har regionstyrelsen fungerat medan avrapportering och avstämning av arbetets inriktning regelbundet har skett i referensgruppen Samhällsbyggnadsberedningen SBB. Styrgruppen har representanter från regionstyrelseförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen. Samhällsbyggnadsdirektören fungerar som

projektägare.

Projektdirektivet tar upp ett antal målsättningar när det gäller förväntningar på vad planen ska utreda och innehålla, varav de viktigaste listas nedan:

- Hur den fysiska planeringen tar hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling.
- Hur det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses.
- Hur hänsyn tas till allmänna intressen, miljö kvalitetsnormerna samt riksintressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden, inklusive havsområden.
- Hantera områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.
- Befintliga fördjupade översiktsplaners och planprogramms aktualitet.
- Hur den digitala översiktsplanen ska utformas för att bli tydlig och användbar för såväl handläggare inom regionen och andra myndigheter som för regionens invånare.
- Markanvändningskartor som visar hur regionens mark- och vattenområden bör användas i framtiden och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras i ett långsiktigt perspektiv i hela regionen.
- Redovisning av hur regionen ska utvecklas med hänsyn till ett förändrat klimat.
- Risker för skador på den bebyggda miljön på grund av klimatförändringar samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.
- Hantera förutsättningar för hälsa, säkerhet och risken för olyckor, översvämningar eller erosion.
- Hantera genomförande och uppföljning av översiktsplanen, vilket kan underlätta regionens prioritering när det gäller det fortsatta planering, investeringar och andra insatser.

Utöver ansvaret att som region ta fram en regional utvecklingsstrategi har Region Gotland som kommun ansvar för att ta fram en översiktsplan. Båda dokumenten är långsiktiga, ska bidra till en hållbar utveckling och handlar om platsen Gotland. Översiktsplanen är ett komplext dokument där slutprodukten utgör en sammanvägning av alla de faktorer som påverkar den framtida planeringen av Gotlands mark- och vattenområden. Översiktsplanen är den regionala utvecklingsstrategins fysiska uttryck. Den översiktliga fysiska planeringen bidrar till att vision och mål i Vårt Gotland 2040 nås och hanterar en mängd intressen kring hur den fysiska miljön, den byggda miljön, mark och vatten ska användas, utvecklas och bevaras. I föreliggande förslag till översiktsplan har den regionala utvecklingsstrategins mål och prioriteringar konkretiserats i ett antal fokusområden enligt nedan.

1. Skapa förutsättningar för byggande och bostadsförsörjning

2. Öka hälsofrämjande och förebyggande insatser
3. Öka motståndskraften och säkerheten i samhället
4. Anpassa samhället till ett förändrat klimat
5. Skydda och förstärk tillgången till yt- och grundvatten
6. Ställ om till hållbar konsumtion och produktion
7. Utveckla hållbara och fossilfria transportsystem
8. Öka framkomligheten och trafiksäkerheten på Gotlands vägar
9. Utveckla Gotlands förbindelser med omvärlden
10. Stärk och utveckla näringslivet
11. Säkerställ Gotlands tillgång till digital infrastruktur
12. Bevara, använd och utveckla kulturarvet och kulturmiljöerna
13. Bedriv ett hållbart brukande av skog, mark och vatten och säkra den biologiska mångfalden
14. Gå före i klimat- och energiomställningen

Förslaget till översiktsplan är vidare indelat i fyra kapitel, samrådsredogörelse och miljökonsekvensbeskrivning enligt följande:

Kap 1. Introduktion

Kap 2. Övergripande utvecklingsinriktning för Gotland

Kap 3. Användning av mark- och vattenområden

Kap 4. Riksintressen. LIS och andra värden

Bil 1. Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Bil 2. Samrådsredogörelse

En översiktsplan är ett av kommuners mest långsiktiga styrdokument och har en viktig roll vid en kommuns planering och utbyggnad av infrastruktur, service och bostäder och som vägvisare mot en hållbar utveckling. Planen samordnar olika sektorsintressen och fungerar som ett verktyg i den interna handläggningen och samordningen, men även i dialogen med andra aktörer i samhällsbyggandet. Framtagandet av Region Gotlands översiktsplan 2040 bygger på en bred process med engagemang och representation från olika förvaltningar, aktörer och organisationer. I processen med framtagande av en översiktsplan ingår även två längre perioder för dialog med medborgare, aktörer och organisationer. Den första dialogperioden, samrådet, ägde rum under våren 2022 och genererade ett stort antal yttranden i form av förslag och synpunkter. Hanteringen av dessa fler än 500 inkomna yttranden finns redovisad i en samrådsredogörelse. Den andra dialogperioden, granskningen, planeras ske med start i mars 2024.

Tidplanen för den fortsatta processen är att förslaget ställs ut för granskning under två månader med start i mars 2024. Därefter sker en bearbetning av inkomna yttranden, varefter en reviderad version av översiktsplanen kan

presenteras för regionstyrelsen under hösten med ett planerat antagande i regionfullmäktige kring årsskiftet 2024/25. Den slutliga tidpunkten för antagandet är beroende av omfattningen av de synpunkter som granskningen genererar samt de behov av ändringar som den föranleder.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen anser att föreliggande förslag till översiktsplan för Gotland 2040 är väl genomarbetat och att de synpunkter som inkom i samband med samrådet har hanterats väl samt att nödvändiga kompletteringar skett. Översiktsplanen bedöms ha goda förutsättningar för att bli en viktig del av det gemensamma arbetet med att förverkliga den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040, och att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling för Gotland. Förvaltningens bedömning är att planförslaget är moget att ställas ut för granskning och föreslår därför att regionstyrelsen beslutar om att lämna sitt godkännande till detta.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att planförslaget är upprättat i enlighet med gällande regelverk inom plan- och bygglagen och miljöbalken.

2. Ekonomiskt perspektiv

Översiktsplanen tar avstamp i ett antal planer, program och strategier som utgör en grund för gemensamma prioriteringar när det gäller det framtida samhällsbyggandet. Planen tar ansvar för det samhällsekonomiska perspektivet genom att den skapar utvecklingsmöjligheter för ett växande Gotland med stöd av resurseffektiv bebyggelseutveckling. Bedömningen är att planförslaget är positivt ur ett ekonomiskt perspektiv.

3. Barnperspektiv

Det krävs ett helhetsperspektiv i samhällsplaneringen för att åstadkomma miljöer där barn lockas till rörelse och lek samt möjligheter till aktiva transporter, cykling, gång med mera, till olika målpunkter. Det är också viktigt att barn och ungdomar ges möjlighet att delta i planeringen av sin närmiljö och samhället i stort. Vid den tidiga dialogen och samrådet har särskild vikt lagts vid att involvera barn i alla åldrar, bland annat genom samarbete med skolklass. Ett stort antal av de som lämnat synpunkter i samrådet är barn och ungdomar. Bedömningen är att översiktsplanen och processen med att ta fram densamma har haft ett fokus på barn och ungdomar.

4. Jämställdhetsperspektiv

Det genomförda samrådet har engagerat såväl kvinnor som män och fördelningen bland de som lämnat digitala synpunkter är 50/50. En viktig målsättning för översiktsplanen är byggandet av ett samhälle för alla. Många av

de åtgärder som kan användas i arbetet för att uppnå ett mer jämställt samhälle är sådant som planeras för och genomförs i detaljplane- och byggskedet. Bedömningen är att översiktsplanen är positiv ur ett jämställdhetsperspektiv.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Planförslaget möjliggör bland annat särskilda satsningar kring skolorter på landsbygderna, bostadsbyggande i form av komplettering samt utveckling av gång- och cykelinfrastrukturen runt Gotlands större tätorter. Utöver detta behandlar planen utvecklingsmöjligheter för bland annat besöksnäring och mat och livsmedel samt areella näringar, vilka ofta är knutna till landsbygderna. Konkretiserandet av begreppet resurseffektiv bebyggelse från den regionala utvecklingsstrategin, ger förutsättningar för en fortsatt utveckling av hela Gotland, på ett sätt som ger möjligheter att nyttja infrastruktur, energi och andra resurser på bästa sätt samtidigt som det bidrar till bibehållande och utveckling av service över hela Gotland. Bedömningen är att landsbygdsperspektivet är väl belyst och hanterat i planförslaget.

6. Klimat och miljöperspektiv

Planförslaget genomsyras av ett hållbart klimat- och miljöperspektiv för det framtida Gotland utifrån målsättningarna i Vårt Gotland 2040. Planförslaget hanterar bland annat miljö kvalitetsnormerna, samt innehåller utvecklade riktlinjer för hur regionen avser att hantera klimatrelaterade risker utifrån översvämningar, skyfall och ras, skred och erosion både för befintlig och tillkommande bebyggelse. Sammanställningen av planeringsunderlag utifrån klimatiförändringar och risker för Gotland har landat i en Klimatanpassningsplan för Gotland. Planförslaget ger riktlinjer för ett mer hållbart transportsystem för att bidra till minskade utsläpp. En resurseffektiv bebyggelseutveckling bidrar till grönare miljöer och att upprätthålla ekosystemtjänster. Till översiktsplanens granskningsförslag hör även en miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram som en integrerad del av arbetsprocessen. Översiktsplanen har tagits fram i nära samverkan med Grönplan för Gotland. Bedömningen är att perspektivet är väl belyst och hanterat i planförslaget.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen, daterad 2023-12-20
Översiktsplan förslag till granskning Kap 1, daterad 2023-12-15
Översiktsplan förslag till granskning Kap 2, daterad 2023-12-15
Översiktsplan förslag till granskning Kap 3, daterad 2023-12-15
Översiktsplan förslag till granskning Kap 4, daterad 2023-12-15
Bilaga 1. Miljökonsekvensbeskrivning, MKB, daterad 2023-12-15
Bilaga 2. Samrådsredogörelse, daterad 2023-12-15
Bilaga 3. Plankarta utvecklingsinriktning 2023-12-15
Bilaga 4. Plankarta mark- och vattenanvändning 2023-23-15
Bilaga 5. Plankarta riksintressen och andra värden 2023-12-15.

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Teknikförvaltningen